

Versos amb 'gravitas'

C

LLIBRES

Elogiem ara els pacients i submisos

Ponç Puigdevall

PUJA A CASA

Jordi Nopca
L'Altra Editorial
248 pàgines, 16,90 euros

Dels deu contes que Jordi Nopca (Barcelona, 1983) inclou a *Puja a casa*, premi Documenta 2014, n'hi ha set que de prop o de lluny es focalitzen en les trifulgues i els daltabaixos sentimentals d'unes parelles que no han acabat de trobar les fórmules més idònies per enfrontar-se a la "temible quotidianitat". En Rafel i la Nikki, en Fèlix Palme i l'Àngels Quintana, el narrador d'"Un home amb sort" i l'Esther, l'Octavi i l'Estrella, en Carhartt i la Fornarina, són víctimes de la fragilitat que els converteix en uns estranys en un ambient quotidià: van a la recerca d'unes vies de fuga que els permetin escapar de l'estancament on viuen, volen fugir de les rutines, dels llocs comuns i de les evidències, però no hi ha res que jugui a favor seu per aconseguir, al final, que les seves circumstàncies deixin d'encerclar-los.

Tampoc hi ajuda gens, és clar, que l'època sigui la que és, la dels anys en els quals la crisi ha tocat fons, que enlloc es pugui entreveure cap signe de recuperació econòmica i que l'atur i les feines precàries siguin l'únic futur que s'albira a l'horitzó: als seixanta anys, el pare del narrador d'"Espelmes i túniques" vol aprofitar que s'ha quedat sense feina per aprendre a tocar el saxo tenor, però el més comú és que el problema sigui trobar un pis a qual-sevol carreró de l'Hospitalet

Jordi Nopca, premi Documenta, retrata una generació de joves castigada per l'atur i la crisi. / AITOR SÁEZ

perquè el que es tenia llogat a Hostafrancs ja era massa car. A *Puja a casa* hi ha encara un tercer fil unificador: no són pocs els contes on apareixen, amb un paper important per més curta que sigui la seva intervenció, els avis o els pares dels protagonistes, instal·lats ara en una residència geriàtrica o malalts a l'hospital, però amb un passat que pot ser el somni d'un confort o d'una seguretat que ningú podrà tenir perquè, senzillament, res sembla avalar que torni a existir.

El gran repte que ha de superar Nopca és com transformar la crònica documental —les imatges i els ritus de la crisi— en uns artefactes narratius sòlids que siguin literàriament vàlids més enllà de la representació del real immediat. I si ho aconseguix no és tant per l'atractiu d'uns personatges que són força unidimensionals o arquetípics, ni per l'ús d'un sentit de l'humor que no és mai àcid ni sarcàstic i que sovint es pot confondre amb un excés de bonhomia indolent, i que ja eren els dos punts

fluïxos del seu primer llibre, la novel·la *El talent*. Si val la pena llegir els contes de *Puja a casa* és, en primer lloc, pel talent de l'autor a l'hora de crear una prosa clara prou capacitada per subratllar les fractures delirants i absurdes de la vida quotidiana, per tornar estranya la superfície de les coses, per dotar de versimilitud les coincidències. Però si cal llegir els contes de Nopca, sobretot, és per la seva habilitat a l'hora de sorprendre sempre amb unes trames que no s'encaminen mai cap al punt pre-

visible, per la saviesa de carregar les situacions d'una tensió hilarant i dur el lector cap a unes zones explosives que esclaten d'una forma inesperada, a favor sempre de la perplexitat i del punt final sàviament imprevisit: amb una fèrria vigilància dels engranatges de cada conte, Nopca disposa de la manera que més li convé els diferents graus de la matèria argumental i fa el que vol amb l'art de la digressió, amb els parèntesis eloqüents de l'acció principal, amb l'avanç i el retrocés dels fils narratius, anticipant o amagant les dades, les pauses, els silencis i els frenesis de cada passatge de la manera més efectiva.

Perduts en el laberint de la ciutat, sotmesos als fils d'una realitat líquida que els mou des de l'ombra, habitats per una es-

Trames imprevisibles, tensió hilarant i finals explosius marquen els relats de Nopca

tranyesa que els cala a les zones més íntimes de la seva privacitat —sense l'opció de comprovar la validesa del record de les experiències dels seus avantpassats i a la vora de la intempèrie—, el caràcter dels protagonistes de *Puja a casa* s'assembla molt al que es diu a *La navalla suïssa* de Jakob von Gunten, l'antiheroi de la novel·la homònima de Robert Walser: "Pacient i submís, un home petit que no vol deixar de ser-ho". O que potser no saben com deixar de ser-ho. La situació vital on els condueix Nopca també es podria plantejar d'una altra manera fent servir la pregunta usada per Hans Fallada a l'hora de titular una de les seves novel·les sobre la crisi i la inflació alemanya de la dècada dels vint: i ara què, homenet?